

הרופאה המודרנית

מאת חוה ברנר

קשה להאמין אך עוד לפני מאה שנה לא היתה לשום אשה בעולם דריסת רגל בבית-ספר לרפואה, ואף אישה לא קבלה תעודת רופאה. רק בשנת 1849 קבלה האשה הראשונה אליזבת בלקלי את תעודת הרופאה כחלמיה הטובה ביותר בכתתה בבית ספר לרפואה בניו-יורק. אל תחשבו שאליזבת הלכה ללמוד רפואה מתוך אהבת החולים. אם כך, בודאי היתה נעשית לאחות רחמניה. להפך, אליזבת שגאה להיות בחברת אנשים חולים וכואבים, ורק מחשבה על נתוח החוריה את פניה, אך כשי החליטה להיות רופאה לא יכול לה איש 12 בתי ספר לרפואה סרבו לקבלה, והי 13 קבלה.

וביום שהתחילה בקריירה זו, התחייב לה גם בקריירה של עני, לעצו וחרם חברתי, אך גם, — כחיי חלוצה מעיי זה ואמיצה בשטח הרפואה שהצילה את חייהם של מאות אנשים ופתחה את דלתות הרפואה המודרנית לנשים רבות בחלקי עולם שונים.

אך גם מיוזנת בתעודה, נשארו דלי-תות הרפואה המעשית סגורות בפניה באמריקה ובאירופה. באמריקה נשארו סגורות בפניה גם דלתות הבתים, שום אשה לא רצתה להשכיר לה דירה, אם אצטכן ואליוזבת נאלצה לשקוע בחובות ולקנות לעצמה בית. וכך בשב-תה — לשוא — בצפיה לחולים הת-בוננה אל בנות זמנה ותהתה מדוע כה גדול אחוזו השתפת ביניהן.

שאלה זו הביאה למפנה בחיי אלי-זבת. לדעתה היתה הסבה חסר שמש, חסר אויר צח וחסר מזון טוב. הנשים היו עסופות בבגדים כבדים ועבים והיו מקצצות בארוחות בגלל השמירה על הפיגורה. חזיהן היו שקועים ופניהם חזורים.

סדרת הרצאות על נושא זה הביא לאליזבת את מרפאתה הראשונה באחד מסרברי ניו יורק העניים. מרפאתה הי-תה תמיד מלאת חולים עניים. אך העולם הרפואי סרב להכיר בה. בשנים קשות אלה חלמה אליזבת את חלום חייה. בית חולים של נשים, בית חולים שכל עובדיו יהיו נשים

ויספל באותם החולים העניים שלא יכלו להכנס לבתי חולים אחרים, ושי-היה מקום לעבודה מעשית לתלמידות רפואה צעירות, דבר שנמנע מהן בבתי חולים אחרים.

בשנת 1857 פתחה אליזבת את בית החולים הזה והוא פתוח עד היום הזה. קשה לנו לתאר היום בית חולים בלי סדינים נקיים ווילונות צהורים. אך אז היה זה חדוש מפתיע. «סביבה כעורה ומלוכלכת מחלישה את לב האדם» אמרה אליזבת. והרופאים הו-רים שבקרו במקום לא הבינו מהו הקשר בין הנקיין האדוק של אליזבת ובין העובדה שאחוז המות בין הילדים היה קטן ביותר. אך אליזבת היתה משוכנעת שאור שמש, מזון טוב, חלב טרי ונקי, אויר צח ומים מזוקקים ימנעו מחלות רבות ויעזרו לרפוי מח-לות ששום רפואה לא יכלה להן.

המפקחת על הנקיין בבית חולים זה, שהיתה הכושית הראשונה שקבלה תעודת רופאה לימדה להן לנשים הע-ניות את הרכב המזון הטוב לילדים קטנים ואת תועלת השמש בסבון! אחרי 10 שנים יסדה אליזבת בית ספר לרפואה ליד בית החולים. בית ספר זה היה אחד הראשונים שבו עסקו בנות גופות, כי לא פעם קרה שרופא צעיר יצא לעבודה, מצויד בתעודת רופא, מכלי שברק ונתח גוף חולה.

בית ספרה התפרסם בעולם כולו ונשים רבות מכל חלקי העולם החלו דורשות את הוכחות ללמוד רפואה. ואלי-זבת נלחמה את מלחמת כלן, בכחי-בה, בהרצאה ואף בניסיעה למקומות שונים. זמן רב רפאה בביתו הלא-חמה למען זכות האשה ללמוד רפואה שם, עצתה היתה תמיד: «פתחו בית ספר משלכן». היא עזרה לאסוף את הכסף, לתכנן את הלאומים ולהרכיב את חבר המורים. למרות גילה ומחלתה לא פחת אף פעם מרצה. היא יסדה את «חברת הבריאות הלאומית» שסיסממה היתה: «מניעה טובה מרפוי», מה שקרוי היום הרפואה המונעת.

היא היתה הראשונה שהעזה לכתוב עלון עם הוראות על חיי המין לנדר הצעיר, כי ראתה את הסבל והאסונות שבאו בעקב הבוריות של בנות זמנה הצעירות.

היא נלחמה נגד סבלן של התופרות, הכלואות שעות ארוכות בלא שמש וא-יור, בעז טבוח נגד מחלה וזקנה, היא נלחמה לתנאי דיר טובים, להורדת מחירי המזון, ולבסוף הפכה מרכז לשערוריה צבורית כשכתבה על מחלות המין, נושא שגם רופאים נמנעו מלכ-

„ברברה בלוברג“ „הבימה“



„הבימה“ פנתה שוב אל ההיסטור-יה: ברברה בלוברג ברג הוא מחזה מחיי המאה ה-16. מחבר המחזה ק, צוקמאיייר הוא מח-בר המחזה הנוודי „שר הגדוד מקפ-ניקי“. בצילום: בר-ברה (רובינא) בש-פל המדרגה בבית בעלה, קצינ שחור והולל.

למטה: מאסי (קוטאי), כנר המי-לך לשעבר, מנסה למשוך את פירא-מיס (מסקין) בעלה של ברברה למעשה הסתייטה מחצר המי-לך על ידי גילוי סוד עברה של בר-ברה.



לא, מכניסה את המזלג החשמלי לתוך התקע — ואחרי המועד המטוים את יכולה להפוך בבטחה את העוגה. מעלה שניה לסיר זה שאת יכולה בשעת הצורך להשתמש בו גם לב-שול. וישנם בשוק הישראלי סוגים שונים והמצאות שונות של סיר הפ-לא החשמלי.

תוב עליו אפילו בעתונים מקצועיים. אליזבת הזדקנה, אך רוחה נשארה צעירה. מאות רופאים מכל קצה העולם התייעצו איתה על ידי חליפת מכתבים. כשנפטרה ב-1910 בת 89, הגשימה את חלום חייה. אחד ממעריציה אמר: היא זכתה לראות את מעין חייה הפרטיים נכנס אל האוקיינוס של תנועת העולם.

פירות קדים בעיר

סיר פלא חשואני

כשהתחלתי ללמוד אפיה, על מנת להיות עקרת בית טובה, הייתי שואלת למתכונים, — רצפטים בלעז, מפי כל ירידה ושכנה. כל עוגה שהייתי טועמת בבקור, במסיבה או בחתונה הייתי תיכף שואלת: איך אופים אותה?

ומיד הייתי מוציאה ניר ועפרון לרשום. כך וכך קמה, כך וכך סכר, גבינה, ביצים ועוד ועוד. לאפות כך וכך זמן, חצי שעה או שעה על-כך, על איזו אש?

זו היתה השאלה שהסריתוני. פעם הייתי אופה את העוגה על הפרי-מוס. הייתי יוצאת לכמה רגעים וחז-רה, והנה העוגה שרופה. פעם שניה — שמתי אותה על הפתיליה. העוגה עלתה, העוגה שקעה — וטרם נאפתה. בסיר הפלא החודש, החשמלי, לא תעסיק ולא תשריך אותך שאלה זו. מסודרת עבורך האש האידיאלית לאמית עוגות מכלי שתשמשי בתנור אפיה. את יוצקת את הבלביל אל סיר הפ-

כראי לצעת

הטפוד בפה מזונח כארץ רחיצת השיניים היא דבר המובן מאליו, אולם אין הטפוד בפה נפוץ בקהל שלנו כמו באירופה ובאמריקה. בפרט בחוף, הפה הוא פתח כני-סה לכל מיני בקטריות הגורמות למח-לות והתקררויות. כדי להמנע מוזאת יש לגרגר 3-4 פעמים ביום ב„אורול“ מי השטיפה האנטיספטיים.

השמוש ב„אורול“ של יצהר לא רק מחטא את הפה ומגן עליו בפני הבקטריות, אלא גם מסהר את הנשי-מה ומרחיק כל טעם וריח לבתי נעים מהפה. 3 סיפות מספיקות לחצי כוס מים. חשוב לאמהות: כדי לשמור על ילדיכן מלהתקרר יש לתת להם לגרגר ב„אורול“ לפני צאתם לבית הספר.

מרשם השבוע לדגים קפואים

פשטידת דגני כפלה קפואים

1/2 ק"ג דגני כפלה קפואים, מלה, פלפלי מין לימון, שמן, תערובת רוטב לבן, ביצה, צורו פטרוזיליה, מפורד, 1/2 ספל מים רתוחים, 1/2 ספל פרגרי לחם, כף גדולה קמח.

(1) קצצי את הדגים הקפואים והפטרוזיליה. הוסיפי מלה, פלפלי, לימון, שמן (כף אחת), את פרגורי הלחם, הקמח, חלמון הביצה ואת החלבון המוקפא. יצרי פשטידה ושימי אותה בתוך מחבת משומנת. הניחי על האש והוסיפי את המים הרתוחים. כסי ובשלי על להבה קטנה במשך 10 דקות.

(2) בינתים הכיני רוטב לבן סמיך: שתי כפות קמח, כף מרגרינה וספל חלב (או אבקת חלב). שפכי את כל התערובת הזו על הדגים והכניסי לתנור. אפי עד שישתיים.

התוצאות: טעמו כפשטידת עוף. אפשר לאפות גם בסיר פלא.

דג הפילה הנורוגי הוא המשובח

